

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt Primvm. Lunensis in Conuentum ingreßus: eius ac Ferrerij mutuae denuntiationes. Oratio Lunensis nomine habita, & Synodi responsio. Gallorum commotio ex fama cuiusdam mandati, à Pontifice arcanò ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11718

CAPVT PRIMVM.

1563.

Lunensis in Conuentum ingressus : eius ac Ferrerij mutua denun-
tiationes. Oratio Lunensis nomine habita, & Synodi responsio.
Gallorum commotio ex fama cuiusdam mandati, à Pontifice ar-
cand traditi de loci prerogatiua; & Vera rei narratio. Viceco-
mes ad Ferrariensem Cardinalem missus. Varij libelli & opina-
menta de suffragio Procuratorum in Synodo; & exitus con-
trouersæ.

Ingens erat expectatio, quo pacto publicè in Conuentu Comes
Lunensis exciperetur. Etenim in huiusmodi functionibus, sicut
in grandioribus machinis, difficultates interdum incidunt in
eis ad opus deducendis, quæ nûmquam præconceptæ fuerant in
construendis. Ingressus ille est medius inter Oratores Cæsareos:
protulit epistolam regiam: tum ab Antonio Couarruua, Grana-
tensis Cancellariæ Auditore, huiusmodi contestationem recitari
iussit, stans ante Legatos eo toto tempore, tamen reliqui suis in
locis considerent, ne sedem antea acciperet quàm sibi ab omni
detrimento cautum esset eâ solemnî actione: Quamquam sibi, tam-
quam Oratori Philippi Regis Catholici, tot regnorum Domini,
primus deberetur gradus post Oratores Cæsareos; tamen cum ille
Conuentus, illud tempus, ille Christianæ Reipublicæ status huius-
modi essent, vt cursus Diuini negotij publicique beneficij nullâ
contentione præpediri deberet; cumque opus foret, vt ille præfer-
tim, qui communem causam promouebat, nullam malorum oc-
casionem præberet; à se locum accipi qui dabatur, quo donec op-
portunum esset vteretur: sed contestari, ex eo nihil inferri de-
trimenti Philippo Regi ac successoribus, adiectis reliquis Iurisperi-
torum cautionibus.

1 Lectâ Lunensis contestatione, hic seorsim ab alijs Oratori-
bus confedit, è regione Legatorum, ad sinistram Crucis ar-
gentæ, erectæ in medio theatri Conuentus, prope illius men-
sam qui à Secretis erat: & nullâ interiectâ morâ, Ferrerius
contrariam huiusce sententiæ contestationem habuit: Si lo-
cus illic obtentus à Gallicis Oratoribus prope Cæsareos, fuis-
set insolitus, & non semper ab ipsis possessus, præcipuè in Syn-
odo Constantiensî ac Lateranensî; aut si nouus ille locus, &
extra ordinem, quem clarissimus Comes Lunensis accipiebat, po-
tuisset

Pars III.

N n n

ad Preter Acta
Arcis Eliæ,
vbi fuscè ex-
tat, Diarij &
littere Legat.
ad Borrom.
21. Maij, &
Lanfact ad
Oratorē Gal-
lum Venetijs
26. Maij
1563. Acta
Paleotti, &
multò fusiùs
in tabulis
scribarum
Cõcilij infra
producendis,
contentis in
libro Archi-
uij Vaticanî,
in scripto, Va-
ria ad Conci-
lium Triden-
tinum de
Basilica Va-
ticana.

riae
ly Trid.
III.

1563.

tuisset quidquam detrimenti vel ipsis vel alijs Oratoribus inferre, profectò sapientissimos illos Patres, qui vniuersalem Ecclesiam representabant, vsurpantes munus illud Iudicum, quod appellatur Nobile, quodque instantiam partium non præstolatur, Maiorum exemplo redacturos vnumquemque fuisse in antiquum ordinem, aut certè denuatiationem euangelicam exercituros. Sed cum tacerent Patres, & etiam Oratores Cæsarei, quibus ea causa non poterat non esse communis, ipsos Oratores, qui veterem possessionem suo Principi conseruabant, fidebantque fidei, amicitiae atque coniunctioni potentissimi Regis Philippi cum Carolo Rege, vxoris suæ fratre pupillo, à Patribus petere, ne quoduis dictum factumve eo die ita acciperetur, vt quidquam minueret aut violaret antiquissimas Regis Galliarum prerogatiuas.

b in allata
Lansaci epist.

c Episcopi
Salmanticens.

d In dicto
volumine
Bononiæ im-
presso.

e Litteræ
Gualterij ad
Borrom. 21.
Maij 1563.

Vbi dicendi finem fecit Ferrerius, illi successit locuples oratio Petri Fontidonij, qui Salmanticensis Episcopi Theologus ille aderat. In ea simul cum amplissimis Philippi Regis oblati, egregiè commemorauit eius promerita erga Religionem Catholicam, præsertim verò victoriam postremum ex Condæo reportatam. Adeò vt Galli iactantiam & aculeum notarint ^b, & Lansacus ad sui Regis Oratorem Venetijs degentem scripserit, similem quoque sensum inesse Cæsarianis, & à Lunensi publicè rem excusari. Ex aduerso non solum reperio in Actis, ab locutoris ^c hero descriptis, à cordatis viris eam accusationem haud rationi dissentaneam existimatam, quin potius amplè commendatam: sed in Actis Paleotti honorificam illius comprobationem comperio, absque reprehensionis mixtura. Oratio extat typis edita ^d: meum autem munus est narratoris, hoc est testis, non iudicis.

Absoluto Fontidonij sermone, Lunensis de more egressus est tantisper dum de responso deliberaretur; quod ad omnem vberimam gratiarum actionem, significationemque reuerentiæ erga tantum ac tam religiosum Regem conformatum est à Hieronymo Ragazzono Veneto, Episcopo Famagustano. Eo responso à Patribus comprobato, redijt accitus Comes, eique redditum illud est. Dein illicò is discessit, ad declinandum pro dextra aut sinistra certamen, cum reliquis Oratoribus post Legatos egressuris.

Tranquillus tamen euentus ministris Pontificijs haud satis fuit ad obtinendam hac in re quietem cum Gallis. Subaudierant hi, pridie aut biduo ante habitum conuentum peruenisse ad Legatos mandatum Pontificis ^e, arcanis notis scriptum, quod Hispanis faueret; nimirum, vt Lunensis sederet infra primum Oratorem Ec-

clesiasticum Ferdinandi f. Idcirco ultra modum commoti sunt: & pridie quàm haberetur functio, Lanfacus Reginam ea de re monuit per peculiarem tabellarium; quamquam postea ipse admonitus, quod ex adagio ad clamorem cucurrisset, respondit, se de re scripsisse formulis admodum cautis. At verò in querimonijs haud mutata opinionem præferebat, & vocibus modestis quidem, sed ponderosis utebatur. Commendabat Oratorem Hispanum; primò quòd is Regis mandata ipsi ostenderat, in quibus à Philippo utebatur illi cedere, sed simul etiam frangere amicitiam cum Gal- lis. Secundò, quòd non excepisset indebitam prærogatiuam sibi Româ missam, eâ gratiâ, vt per disunctionem vis Oratorum dif- fracta nequaquam formidaretur. Nec minùs collaudabat Legatos, quòd in opus non deduxissent mandatum, quod, aiebat ille, cum arcanis characteribus missum erat, hinc planè tamquam rationi dissentaneum, lucisq̃ timidum cognosci posse. Sed neque factum probabatur, nec verisimile erat, à Legatis neglecta fuisse mandata Pontificis ad ipsos perlata, vt Rex ille honoraretur, cui duo ex ipsis, auctoritate præcellentes, ob natales subiecti erant. Præterquam quòd contradictionem sonabat ipsa narratio, quòd Lunensis honorem à Legatis oblatum recusasset, & Legati man- data Lunensi fauentia exequi nolissent. Quapropter Gualterius studuit ab ea opinione Lanfacum abducere, à qua illius collega Fereus se alienum ostendit, dicens, Legatorum factum palam fecisse quòdnam Pontificis mandatum esset.

6 Non tamen suspicio umbra fictitia erat, sed à vero corpore profe- cta. Equidem exponam id, quod ipse oculis iustitiae in volumini- bus litterarum Aulae Romanae. Scripserant ad Borromæum Præsi- des adulterinis notis tum ipsorum desperationem in eo dissidio componendo, tum necessitatem suscipiendi celeriter consilij, tum etiam grauissima vtriusque discrimina, rogantes Pontificem, vt di- serto suo iussu, nihil ab ipsorum arbitrio pendens relinqueretur. Pontifex cum animaduerneret, negotia Religionis in Gallia dete- riùs indies se habere, cumq̃ sibi videretur vnicum Ecclesiae co- lumen tunc esse Philippi Regis pietas ac potentia, censuit malo- rum summum futurum, si Regis animum abalienari sineret. Idcir- cò statuit illi moderatè aliquid gratificari: & quò maiorem aucto- ritatem obtinerent mandata, Legatisq̃ plus animi ad rem perficiendam adderet, ipse Pontifex ad eos scripsit octauo Maij in hanc sententiam, & ferè in hæc verba: A Rege Catholico super eo ne- gotio vehementer se premi, cum illi mirum videretur, ab Oratore suo

1563.
f Narratur in
epistola iam
dicta die 24.
Jadrensis Ar-
chiepiscopi.

riae
ly Trid.
III.

1563.

fuo locum aliquem in Sessionibus & in Conuentibus non obtineri. Rationi consentaneum à se putari, vt ratio de tanto Principe haberetur, aliquo inuento temperamento cui acquiesceret, nullo tamen illato detrimento causæ partium neque quod ad ius, neque quod ad possessionem spectabat. Honestum sibi & congruentem videri locum illum tertium, quem Legati cererent in exemplo ad eos misso; nec à se animaduerti, meritò alios de eo conquiri posse. Hanc suam esse mentem, ad quam exequendam ijs vterentur moderatis rationibus, quas idoneas putarent ad opus quoad fieri posset quietè conficiendum: sed quocumque euentu sinerent contestari quemlibet, & quod ipsi collibuisse peragere, dummodo ea iussio opere completeretur, nec rem ob vllam conditionem praterirent. Huic epistolæ Pontificiæ adnectebatur altera, arcanis notis à Borromæo exarata, quæ significabat, cupere Pontificem, vt mandatum illud occultaretur, donec adesset tempus illius exequendi, tunc verò id improuisò fieret: confirmabatque, si Galli non acquiescerent, vellent contestari, aut etiam discedere, ea omnia potius permittenda, quàm iniunctum opus omitteretur.

Præter has litteras, cunctis Legatis communes, peculiaris quædam à Borromæo auunculi iussu ad Moronum scripta est, quæ arctissimæ illius fidei commisit, ab Auila & Varga traditam fuisse Pontifici scedulam, subscriptam & obliugatam ab eorum vtroque, vbi Regis nomine pollicebantur, Regem arma semper sumpturum, obiecturumque vires, ditiones, seipsum, ad propugnandam augendamque Pontificis, sanctæ Sedis, & Catholicæ Fidei auctoritatem. Id verò ipsi significari, quò intelligeret, non absque præuolida ratione adductum Pontificem ad ea imperanda. Hæ litteræ per expeditum tabellarium missæ peruenerant ad Legatos die

g Constat ex
vna Legat.
ad Borrom.
11. Maij
1563.

12. Maij^s. Sed quoniam ea quæ Borromæus significabat, arcanis notis claudabantur, quarum clauem solus Moronus obtinebat, illinc absens diutiùs quàm Romæ creditum fuerat, id temporis mandata plenè non patuerunt. Cùm igitur ille die decimo septimo regressus esset, & obscura clarescerent, cuncti simul consili sunt Gallos emollire^h, quò sine acerbitate, & sine sectionis periculis curatio adhiberetur; & quæ inuis per summum laborem, pro industria cessit euentus Verum Lunensis, aut quò innotesceret amul-
lis, nihil ab illis se dono libero accipere, aut quò intelligerent ijdem, quantam Gallicæ coronæ rationem ipsius Rex & ipse pariter haberent, ea illis expressit, quæ paulò antè indicauimus, aut variante rerum veritate, aut variatis rebus ipsi
à nat-

h Ex vna Legat.
ad Borrom.
20. Maij
1563.

à narratione Gallorum : simul etiam ostendit , illa Pontificis mandata ab ipso sponte profecta ; quod Gallorum animos in Pium vehementer commouit , eisque suspicionem iniecit , illum moliri discordiam inter Oratores , & dissolutionem Concilij. Quocirca ipse postea se valde offensum à Lunensi putauit , sicuti exponetur.

1563.

Quo tempore postremum hoc agebatur , non aderat illic Vicecomes , eiusque absentia hæc fuit causa ¹. Composita cum hugonotis pace in Gallia , profectoque inde Estensi Legato , utpote non amplius ibi necessario , eum inuisere apud se statuerat Lotharingus , siue in itinere , siue Ferrariae , ob arctam comunctionem inter vtriusque familiam. Et quamquam in Gallia ex dissidio sententiarum aliquid inter eos rubiginis contractum fuerat ; tamen rebus mutatis , & admodum pollente Estensis auctoritate tum illic , tum in Italia , suæ ditionis , suarumque dotium causa , credebatur ipsi plurimum à Lotharingo tributum iri , ut fieri consuevit consanguineis ætate ac potentia præstantibus. Quare Pontifex , qui communis tranquillitatis gratia peroptabat Lotharingi animum sibi conciliare , ac propterea non desistebat Legatos monere ^k , ut alacritatem in illo pro virili curarent , iisdem iniunxit , ut Præsulem mitterent , qui per honoris speciem Ferrariensem per viam præoccuparet , eumque perdoceret quidquid in Synodo interuenerat , atque ita opportunis armis instructum rogaret , ut illis vteretur ad mentem ac voluntatem amici peruincendam. Ad id Vicecomes à Borromæo Legatis nominatus , sed , pro eo ac Pontifex agere consueuerat cum præcipuis ac longinquis ministris , per modum proponentis , non imperantis : ipsi verò libenter illum elegerunt ; qui die septimo Maij in viam se dedit , accepta rerum gestarum plena narratione , cuius auctor fuerat Paleottus.

i Litteræ Legatorum ad Borromæum 6 Maij 1563
aj Vicecomit. ad eundem 6. & 11. Maij, & Acta Paleot.

k Vna Legat. ad Borrom. 21. Maij 1563.

Sed Paleotto alius labor mox superuenit , hoc est , quæstio de suffragio Procuratorum in Synodo. Pragensis Archiepiscopus apud Legatos postulata ¹ confirmarat nomine Cæsaris. Et quamuis Delfinus Nuntius scriberet , Ferdinandum postmodum ab ea petitione destitisse , & à Seldio illius Vicecancellario eam rationi dissentaneam censeri , aiente , per id formam Concilij mutatum iri , compertum tamen erat , compluribus aliam mentem esse. Quamobrem Legati exquisitissimum examen suis Canonum Peritis mandarunt : & præter eundem Paleottum , super his eruditos commentarios scripserunt , Romam ^m missos , Scipio Lancellotus , Senatus purpurati Aduocatus , & Michaël Thomasius Maioricensis , qui do-

i Litteræ Legatorum ad Borromæum 24 Maij 1563. & Acta Paleotii.

m 24. Maij.

riae
ly Trid.
III.

1563.

etrinæ illius titulo detinebatur à Pontifice in Synodo. Quæstio in quatuor articulos fuit distributa.

An Procuratoribus ex iure deberetur in Synodo Iudicum suffragium.

Vbi non deberetur, an Consiliatorum.

Num saltem locus in generalibus Conuentibus.

Posito quòd ius suffragij nomine Principalis denegaretur alijs Procuratoribus, an idem locum haberet in ijs qui Procuratores simul erant & Episcopi; an potius ius ad duplex suffragium obtinerent, alterum ex persona propria, alterum ex persona quam referebant.

De tribus prioribus articulis conuenerunt ex iure communi pro parte negante, considerantes, ibi non agi de quodam contractu conficiendo, cui quilibet, cuius intersit, subrogare potest sui vice procuratorem pro suo arbitratu, cum ad ipsum spectet libera suarum rerum administratio; sed de definitionibus decretisque habendis publico Ecclesiæ nomine, ad quæ peragenda opus est aut gradus, cui Deus promisit in Synodis Oecumenicis Spiritum sanctum assistentem, aut industria personæ, tamquam idoneæ comprobata cum ad gradum assumpta fuit; quæ dos communicari non potest Procuratori, idque usurpatum videri in cunctis Senatibus, cunctisque Magistratibus. Verumtamen cum consuetudo variaret, & in quarta dubitatione militarent rationes vtrimque, argumentum ita plenum visum non est, vt à Legatis per se solis sententia esset ferenda. Quapropter tria consilia proposita.

Primum, Vt producerentur iussiones Pauli III. & viuentis Pontificis, per quæ Procuratoribus ea omnia interdicerentur. Sed hoc ipsum, ex ijs quæ alibi expensa narrauimus, existimatum est obnoxium tumultus periculo, & quod excitare posset in linguis Transalpinorum illud tam propitium, adeoque tam acceptum vocabulum, libertatis, quæ læsa videretur, vbi Pontifex eos excluderet à Concilio, quos ipsum ius non exludebat.

Alterum, Vt id ipsius Synodi iudicio committeretur: à qua proculdubio petitioni fuisset data repulsa, cum maxime odiosum esset Episcopis, qui laborem huiusmodi itineris, & huiusmodi domicilij deuorant, sibi æquiparari in vlla auctoritatis parte eos, qui domus suæ commodis sese fouentes, suum illic ministrum procedere conductum detinebant. Verumtamen in hoc iudicio propter varietatem nationum, vtilitatum, affectionum, & clientelarum erga Principes, formidatum est, ne sententiarum disfidium, &

& contentionum argumenta excirentur. At verò tela, quæ præ manibus erat, acu magis, quàm refarciretur, indigebat, quam nouis forficibus, quibus dissecaretur. 1563.

14 Quare tertio loco sedatius ac tutius visum est concordie temperamentum, selecto consilio, quod iam diximus propositum à Legatis fuisse Pontifici; vt nimirum ostenderetur Oratoribus, in ipsorum gratiam admissum iri ad audiendum, non ad loquendum in conuentibus Procuratores, & aliquot Theologos præcipuos ex ipsorum natione, pro eorundem delectu. Id cunctis Theologis neutiquam concedi, cum haud deceret, à tam ingenti variaque ceterua cerni & audiri ea, quæ in huiusmodi Senatu contingerent. Iam verò cum intelligerent Oratores, neque quidquam ultra fieri posse; neque conuenire, neque gratum esse Episcopis qui aderant ex ipsorum nationibus, tandem acquieuerunt: idque exercitum est & cum Hispanis & cum Gallis. Magna supererat difficultas de Germanis Præsulibus, præsertim Principibus, cuius conditionis cum ibi tunc nemo per seipsum adesset, & perpauca etiam minoris gradus, non poterat inter Episcopos illius nationis odiosa reddi absentium exequatio cum præsentibus: & peculiaris necessitas in memoratis Præsulibus, custodiendi ipsorum oppida, coniuncta cum propria ipsorum amplitudine, videbatur eximere hoc priuilegium à nota peculiaris in eam partem studij, eosque quibus concedebatur, ab inuidia liberare. Eapropter propendebant Legati ad indulgendum Iudicum suffragium Germanorum Procuratoribus, cum hoc peteretur à Cæsare, & conducibile censeretur, quò facilius postea Concilij sanctiones exciperent, quando aliqua ex parte se illarum auctores agnoscerent. Pontifex tamen cum animaduerteteret, in quadam capitum classe, in qua per varios ac modicos gradus à summo ad infimum procedatur, semper necesse esse, inter eos quibus priuilegium denegatur, nonnullos esse dignitate proximos alicui minimo ex affectis priuilegio, adeoque argumentum querelarum inde suppetere; tutius & tranquillius existimauit, Iudicis suffragium singulis negare, significans, vt summum se flexum iri ad suffragium consiliarij concedendum. Rescripserunt Præsides, impertiendum saltem Iudicis suffragium Procuratoribus Septemuirum Ecclesiasticorum, & Archiepiscopi Salisburgensis, ob euidentem cum alijs inæqualitatem; se autem certos esse, id Hispanos Præsules æqui bonique facturos. Sed postea, tametsi Pontifex responderet, in eo se minimè repugnare erga tres quatuorve ex præcellioribus, ijs videlicet quos iam nominauimus, dummodò reliqui

n Variæ litteræ Legatorum ad Borrom. 3. 7. 17. 19. & 28. Iunij 1563.

o Litteræ Borromæi ad Legatos 1. Iunij 1563.

riae
y Trid.
III

1563.
p. Litt. Borrom. ad Legatos 19. & 26. Iulij 1563.
q. Litt. Borrom. ad Legat. 6. Iulij 1563. & littera Legat. ad Borrom. 18. Iulij 1563.

reliqui cuiusvis nationis acquiescerent; dein verò hisce quatuor, quos nominatim signarat, Episcopum Herbipolensem addi permitteret, & pro quatuor prioribus^a diplomata mitteret ad Legatos; tamen ignotum mihi est, id unquam fuisse peractum. Quam inter subscriptiones in exitu Concilij appositas nemo legitur et Procuratoribus quinque Principum, quos modò recensuimus, reliqui Procuratores subscripserunt, omnia voce, *desinientes*, usurpata in subscriptionibus Episcoporum, & cuiusvis, qui ius desinientis suffragij obtinebat: quamvis fuerit ex Episcopis, qui subscribere etiam tamquam Procurator alterius Episcopi absentis, & praesertim Episcopus Quinque Ecclesiarum pro Archiepiscopo Seruoniensi, cunctisque Episcopis & Ecclesiasticis Hungariae; non vi sunt voce *desinientes*, quatenus subscripserunt tamquam Procuratores, & hoc pacto indicarunt, non exerceri à se duplex iudicium suffragium. Idem egere Procuratores quorundam Episcoporum simul ac Principum Germanorum, vt Georgius Hochenuartius, Procurator Episcopi Basileensis, Alfonso Salmeron, & Ioannes Polancus Societatis Iesu, Procuratores Othonis Cardinalis Truseij Episcopi Augustani, qui ambo Principes erant.

Ita palàm fit, duriora quaedam, quae initio videntur impacibilia, instar quorundam siluestrium pomorum, concocta & maturata, tempore ac tractatione paulatim miscere, & absque molestia deglutiri.

C A P V T I I

Agitata priùs à Vicecomite, ac postea à Lotharingo cum Ferrariensi Cardinali. Repugnantia ab Estensi comperta in Lotharingo, qui tamen re ipsa postea magis propitium Apostolicae Sedi se praebet. Difficultas de loco Oratoris Melitensis euieta. Postulatum Ducis Bauarici Synodo remissum, & Ormanettus ad illum missus à Legatis. Fumanus, Concilio vt esset à Secretis, additus. Laudas Gasparis de Fosso, & Ioannis Antonij Facchinetti.

^a Littera Vicecomitis ad Borrom. & ad Legat. ab 11. vsque ad vltim. Maij, & Legatorum ad Borrom. 21. Maij 1563.

Longe difficilior accidit concordia praesentium in sententia, quam exclusio absentium à suffragio, praecipue verò conciliatio cum Italis Lotharingi, qui potissimam cum Transmontanis auctoritatem obtinebat. Quare Vicecomes sollicitè solertia Taurinum vsque perrexit^a, quò facilius imprimeret sententiam opportunos Ferrariensi, antequam is à Lotharingo lingua potens